

Finansdepartementet

Akersgt. 40, Postboks 8008 Dep.
0030 Oslo

Deres ref

Vår ref

Dato

2022/4038-BJUB

25.01.2023

Hørings svar fra UiB - forslag til nasjonalt program for offisiell statistikk 2024-2027

Vi viser til brev av 3.11.2022 angående forslag til nasjonalt program for offisiell Statistikk. UiB takker for anledningen til å kommentere forslaget, og ønsker å uttrykke støtte til den brede forankringen av programmet som departementet legger opp til.

Departementets forslag er lagt fram for UiBs fakulteter for innspill. Fagmiljøene hadde følgende kommentarer:

Generelle innspill

Åpenhetskravet til data

Den offentlige statistikken bør i likhet med de krav som stilles til offentlig finansiert forskning i størst mulig grad være et felles gode med fri og åpen tilgang til data. På den måten vil en kunne bidra til effektiv distribusjon av et oppdatert kunnskapsgrunnlag tilpasset ulike samfunnsformål og brukergrupper. Samfunnet er avhengig av at nasjonalt statistikkprogram brukes til forskning. Det vil generere kunnskap til nytte for hele samfunnet. Det krever tilgang på individnivå som muliggjør kobling mot ulike kilder.

Geografisk detaljeringsnivå bør prioriteres

Med åpen tilgang på mest mulig data på grunnkrets- og kommunenivå for ulike statistikker, vil en sikre muligheten til å bygge opp fleksible og robuste geografiske inndelinger tilpasset ulike formål.

Innspill til statistikkområdene

Arealdisponering og forvaltning (på land og til havs) bør i betydelig grad knyttes til ulike typer spesifiserte data som vedrører forvaltningsstatus, størrelse, lokalitet og bruk over tid. Blant annet vil dette kunne omfatte muligheter for å koble dataene til ulike naturtyper og bebygde arealer og annet bruk. Herunder næringsvirksomhet, bygningsmassekategorier og infrastruktur.

Tilsvarende bør energibruk med detaljer om energibærere kunne detaljeres for ulike typer bygningsmasse, næringer og formål.

Miljø: Statistikk om avfall og ulike former for materialgjennbruk og gjenvinning bør utvikles, og også dekke andre områder enn plast. En bør dessuten utvikle data som også dekker ulike former for tjenesteleverandører knyttet til sirkulærøkonomiske løsninger.

Næring: Det er viktig å ha tilgang på tall på økonomisk globalisering som omfatter FDI/utenlandsk investering, og outsourcing. Disse bør detaljeres på næringer, geografi og sysselsetting.

Reiselivsstatistikken bør inneholde flere detaljer som f.eks. data om cruiseskip-anløp, og dessuten kobling til andre statistikkområder som energi og sysselsetting.

Kultur: Kulturstatistikken (inkludert friluftsliv og idrett) bør publiseres på virksomhetsnivå med sysselsetting, lokalitet og omsetning, men også i form av tidsbruksstudier i befolkningen. En kan klart forbedre tilgangen på denne type data ved å publisere mer på kommunenivå og oftere. Tidsbruksdataene bør blant annet publiseres oftere enn hvert tiende år, for å være bli mer relevante.

Transportdata er et annet dataområde som med fordel kan styrkes ytterligere. Dette gjelder data som ulike former for individuell mobilitet, tidsbruk, transportinfrastruktur og energibærere knytte til dette, og med tilgang på data på kommunenivå. Også datagrunnlaget for varetransport kan fordel utvikles videre.

Forskning og innovasjon: I forhold til egen virksomhet er det særlig relevant å kommentere på statistikkområdene FoU, teknologi og innovasjon (kapittel 6.6 i programutkastet), samt universitets og høgskoleutdanning (kapittel 6.17). Innspill fra fagmiljøene er at data på forskning og innovasjon (FoU, teknologi) og nyetableringer bør detaljeres i større grad enn hva som gjøres nå.

Programforslaget kap 6.6 beskriver utgifter til FoU, personellressurser, samt omsetning av FoU-produkter. Definisjonsgrunnlaget er i stor grad forankret i internasjonale standarder, som har vært etablert over lang tid. UiB ser ingen grunn til å endre på dette, men vil oppfordre til å konkretisere statistikkelementene bedre slik det gjøres på andre områder.

FoU-statistikken bør utvides til å dekke resultat av FoU-aktivitet. Dette inngår i liten grad i offisiell statistikk i Norge. Vitenskapelig publisering er resultatformen som er relevant for den største bredden av vitenskapelig aktivitet. UH-sektoren, instituttsektoren og helsesektoren registrerer grunnlagsdata for den norske publiseringsindikatoren, som gir sektorene heldekkende oversikter over egen og andres vitenskapelige produksjon.

Publiseringsindikatoren er derfor et godt mål på forskningsproduksjon, som ikke innebærer økt rapportering fra institusjonene.

Et forslag til endring i finansieringsordningen for universitet og høyskoler kan medføre at publiseringsindikatoren fases ut som grunnlag for budsjetttildelinger, og at eventuell nasjonal rapportering ikke lenger vil ha et praktisk formål. Det kan svekke rapporteringsrutiner på institusjonene, og skade datakvalitet og dermed kunnskap om norske forskningsresultater. Ved å la indikatoren inngå i det nasjonale statistikkprogrammet, vil institusjonene ha insentiv til fortsatt arbeid med datakvalitet i dokumentasjonen av vitenskapelig publisering. Datainnsamling kan gjøres som i dag, gjennom de systemene sektorene ellers bruker, tilsvarende hvordan student- og Ph.d-data rapporteres gjennom DBH.

Utdanning: Programmet lister de mest relevante indikatorene for høyere utdanning. Innføring av skolepenger for statsborgere utenfor EØS-området kan gjøre det viktig å måle rekruttering til gradsstudier fra utlandet og omfanget av egenbetaling. Det vil i tilfelle være ønskelig at dette samordnes med rapportering gjennom Database for statistikk om høgre utdanning (DBH).

Dokumentasjonen på utdanningsområdet framstår som utfordrende. DBH er en alternativ kilde til kunnskap om FoU-aktivitet og universitets- og høyskoleutdanning. Det er ikke fullt samsvar på institusjonsnivå mellom SSBs offisielle statistikk for studenttall, og statistikken som benyttes til styringsformål i DBH. Så langt vi kan se, framgår det ingen steder hva som er årsaken til forskjellen. I dokumentasjonen på nettsidene skriver SSB at en student kun telles en gang, uavhengig om vedkommende er registrert på flere studieprogrammer, eller på flere institusjoner. Det første kriteriet brukes også i DBH, men ikke det andre. Hvis dette er grunnen til manglende overenstemmelse, kan det innebære at styringsdataene i DBH gir mer presis statistikk om UH-institusjonene enn den offisielle statistikken. Om det er tilfelle, kan det være negativt for legitimiteten til statistikken.

Vennlig hilsen

Margareth Hagen

rektor

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer.